

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1740. usque ad annum 1742

Fleury, Claude

Augustæ Vindelicorum, 1787

VD18 90119649

§. 3. Friderici Borussiae Regis declaratio circa usum Religionis Catholicæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67882](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67882)

Sæc. XVIII.
A. C. 1741.

persuasum esse, nil acerbius eidem accidere potuisse, quam quod ad fatalem redigeretur necessitatem, ut sectas in suo regno impune tolerare, atque a Sæctariis opem implorare cogeretur: in hisce extremis, ubi nonnisi lacrimis & gemitibus vacare licet, se tamen sperare, Reginæ sollicitudinem eo fore intentam, ut Protestantium importunitati ita cedatur, quin tamen propterea fides orthodoxa damnum patiatur. Erudum Romæ agerentur, Borussia videlicet Schnöllendorffensi transactione, Neufam cepit, ac sese in superiorem Silesiam, comitatum Glazensem, imo & in Moraviam effudit ipsamque Metropolim interceptit.

§. III.

Borussicæ Regis declaratio circa usum Religionis Catholicæ.

Haud incognitum erat Friderico Regi quod ea, quæ hucusque in Protestantium favorem a prima sua in Silesiam irruptione egisset, non modo summum Pontificem, sed & potentissimos Principes Catholicos ad justam indignationem provocarent: ne ergo pacem Westphalicam hac in re violasse argueretur, aut novos hostes in se concitaretur, Regium diploma in omnibus Silesiæ urbibus

Sæc. XVIII.
A.C. 1741.

bibus promulgari iussit, vi cuius decla-
 rabat, nolle se cuiquam ob Religionem
 Catholicam inferre molestiam, sed cui-
 vis liberum fore sacrorum usum. Cum
 vero nihilominus apud ipsa S. R. Impe-
 rii comitia Ratisbonæ de extirpandæ re-
 ligionis Catholicæ periculo graves que-
 relæ ac curæ exponerentur, Rex de his
 certior factus, ad Baronem de Pollman
 suum ibi Legatum has perscripsit literas:
 „Ex publico diplomate, quod a primo
 „exercitus mei in Silesiam ingressu pro-
 „mulgari iusseram, sat luculenter pa-
 „tet, quantum a me absit, ut quem-
 „piam cujuscunque demum conditionis
 „sit, in libero Religionis, quam huc-
 „usque professus est, exercitio turba-
 „rem, sed potius e contrario omnes in
 „pleno usu suorum privilegiorum, ju-
 „rium ac prærogativarum tam in Eccle-
 „siasticis, quam in politicis, quibus huc-
 „usque potiti sunt, cujuscunque sint
 „religionis, conservare intenderim. Me-
 „minus recte noscit, qui mihi persecu-
 „tionis spiritum imputat: vix enim ul-
 „lus reperitur, qui ad tolerantiam ma-
 „gis me ipso propensus est, & Catholici
 „de me minus quam de quovis alio
 „Protestantico Principe, quod timeant,
 „habebunt: eapropter Tu sine hæsi-
 „tatione omnium Catholicorum Princi-
 „pum Legatis, qui Ratisbonæ degunt,
 hanc

Sæc. XVIII. „hanc meam mentem declarare, et
 A. C. 1741. „que certos reddere poteris, quod ne
 „in propriis meis ditionibus, nec in co-
 „teris Imperii Provinciis in præju-
 „cium eorum, quæ per pacem We-
 „phalicam in favorem trium Religio-
 „num in Imperio toleratarum ac recep-
 „tarum statuta fuere, vel minimum qua-
 „attentaturus sim: quinimo ægerme-
 „ferrem, si quispiam ex Principibus Ca-
 „tholicis jure conqueri posset, sibi
 „meo regimine aut in ulla ex meis
 „gionibus vel minimam injustitiam
 „violentiam fuisse irrogatam &c.“
 vero huic declarationi robur accedens
 cujusdam Anonymi scriptum variis
 locis præcipue autem Ratisbonæ divul-
 gabatur sub titulo: *Catholica Religio
 tuto in vicinis Regni Poloniæ vindicata
 lesiæ Ducatibus adversus Austriacam*
 ubi in §. II. & seqq. hanc in rem
 præfidenti calamo scripta legitur
*Tragica Historia est destitui jure suo,
 mo integris ducatus, ob fidei christi-
 formulas ritusque alienos. Damnetur
 ganismus: sed Deo & Christo fideles
 cives, quis non toleret in republica
 stiana? Sint illi in symbolis ac forma
 suis invicem diversi. Docere jubet Scri-
 tor errantes; non tollere e medio,
 juribus privare rerumque dominis.*

Ei ac duci vult intellectus eloquiis divinis, non ferro aut armis cogi.

Sæc. XVIII.
A. C. 1741.

His symbolis & nunc & olim usi sunt Borussicæ Reges & Principes Electores Brandenburgici in regno ac principatibus suis, quæquæ versus distractis, per Germaniam universam. Neque mens illis alia etiam in bellorum sacrorum gravissimis incendiis patriæ nostræ. Testis integerrima hic erit ejus ævi historia. Notat hæc aliorum Germanicæ Principum exempla passim, qui armis maluerint limites suæ religionis proferre, eradicare, quam tolerare, in fidei christianæ formula dissentientes. Verum hac labe Brandenburgicæ & Porussicæ arma contaminata tum legis nunquam.

Religioni sibi duxerunt nullo non tempore Brandenburgici, catholico Imperatori minus obsequi; coire adversus principes catholicos in fœdus, privare suis juribus ac privilegiis, vel quod passim factum alibi, eosdem agere religionis causa in exilium. Parum tunc erat nostris, incurrere ideo apud suos in otia, iras, mala verba; quasi justo remissiores essent nostrates in religionis zelo. Ejus rei invidiæque specimina requiris? Fœderis bellicæ Schmalcaldici te docere poterit historia, offensa nostrorum tum gravis apud ipsos evangelicos;

Hist. Eccles. Tom. LXXVII.

Z

licos;

Sæc. XVIII. *licos; quod recusaverit Princeps Elector*
 A. C. 1741. *Brandenburgicus ejusdem fieri sodalis.*

Et vero Germanicæ universæ princeps fuerit nullus; qui in Provinciis suis numeravit tot vel cives catholicos collegia, & sacros collegas catholicos quam Borussia Rex & Princeps Elector Brandenburgicus. Tantum vero ab illis his subditis catholicis vel minus ille, quam evangelicis; vel soveat ultimos magis, quam primos; ut potius irreverentibus quandoque oculo intuerentur ultimi, quam in Brandenburgicis territoriis non tollerentur tantum catholica passim sacra obprobria, sed etiam ex indulgentia singulis catholicis nova erigantur templa, ædificenturque arce & foci. Ne quid intulerit queat eorundem: vivere sub catholica evangelicæ religionis principe. Excessum requiris? Ire liceat per omnium Borussiae provinciarum, in Germania metropoles & urbes. In quibus catholicorum sacrorum cætus nunc cogi & celebrari videas in templis; ubi per Germanici imperii leges & pacis tabulas, quidem catholicis relictus quondam fuerat incolatus.

Inter tot religionis gravamina, in diernis imperii comitiis agitata; non inveniam argumentum occurret; quod tam in provinciis Brandenburgicas. Unde

est ad intelligendum; quod principes nostros a religionis odio ac persecutione non tam leges retraxerint, quam animi ad tolerandum prout omnium generum homines Christianos. Dummodo illorum fidei formulæ tales sint: ne officia lædant, quæ homo homini, civis civi ac principi debet in republica. Vera scribo; vix in christiano orbe universo, vel regnum inveniri, vel rempublicam vel principatum ullum, qui æquior indulgentiorque sit fueritque olim in tolerandis sacris catholicis aliisque, quam Brandenburgica late patentia territoria.

Novissimi Regis Borussiae ea virtus & sapientia est, cognita Europæ universæ: ut rectæ rationi studeat habeatque, in regimine suo, naturæ & gentium jura præcipuo loco. Atqui abhorrent illa omnino tum ab odio adsecularum religionis diversæ; tum a tyranide, ultimis metuenda. Etiam hic: suum cuique. In civili societate eadem omnibus multiplicium religionum jura sunt: parta tueri. Id est eorundem. Idque sive lege, sive pacto sive moribus, consuetudine corroboratis. Hæc regnandi norma & rerum administris & subditis Borussiae Regis esse debet commendatissima. Violatores omnino sacrilegii sunt rei, si ullus, vel in civili causa, fuerit in iudice religionis favor, quem damnavit dirisque Rex devovit, utrique religioni æquissimus.

Sæc. XVIII.

A. C. 1741.

Præterea Olomutii inter deditio-
 pacta die 27. Decembr. inita Sverinus
 Comes nomine Regis pollicebatur, Ca-
 tholicam Religionem in omnibus suis
 hucusque usitatis functionibus, exerci-
 tiis & publicis ritibus nec turbatum
 nec præpeditum iri, nec alium, quam
 Catholicum vel civitatis jure donan-
 dum, vel in Senatum esse adlegendum
 ac in universitate & urbe præter Catho-
 licam nullam scholam vel Ecclesiam ad-
 admiscendam, cunctaque privilegia Bi-
 piscopo, Capitulo, Monasteriis &c. &
 aliisque piis causis & foundationibus ser-
 va servanda. Imo Friderici II. toleran-
 tia eo usque processerat, ut sub eius
 auspiciis non modo Schwenkfeldiana
 secta, sed etiam illa societas, quæ
liberos Murarios appellat, tutum in epi-
 scopionibus asylum haberet, unde eorum
 numerus plurimum augebatur, atque
 inter socios tam jucundæ audiebantur
 gratulantium acclamationes, ut etiam
 in Comekeni horto festivam, publicam
 que solemnitatem ipsa die sancto Joanni
 Baptistæ sacra ingenti profus pompa
 celebrarent.

§. IV.

*Summi Pontificis querelæ propter Car-
 dinalis Sinzendorffii captivitatem.*

Non minus acerbo dolore paternum